

ERÄN PUNAORVON TARINA.

Koetan tässä kertoa mitä olen kuullut ja mitä muistan ajasta vuonna 1918.

Olin silloin neljän vanha ja muistan vain ikävimmät tapaukset, jotka järkyttävät vieläkin, kun niitä muistelee. Meitä oli perheessä äiti, isä ja kaksi tyttöä. Äiti oli Hilda ja isä Eemeli. Sisareni, joka oli yhdeksän kuukautta vanhempi, oli Lempi nimeltään. Isäni oli töissä Kymissä Korkeakosken tehtaalla ja työväenluokan miehiä.

Asuimme tehtaan asunnossa aivan Kymijoen rannalla taloja oli samalla tontilla kaksi, toinen matala ja toinen kaksikerroksinen, jossa oli tehtaan ruokala. Kun kapina sitten sytty, liittyi isänikin punakaartiin. Isäni äiti asui Kymin Kierikkalassa.

Kotona käydessään isäni meni häntä tapaamaan, sillävälin valkoiset tulivat meille kotiin tiukat äidiltä: "missäs aseet ovat", kun eivät löytäneet tiukkasivat että: "missäs se Eemeli sitten piileksii?". Äiti sanoi, ettei hän missään piileksi, on vanhaa äitiään tapaamassa. Sille tielleen isäni jäi, emmekä häntä sen koommin nähneet.

Äitini oli saanut kuulla, että isä oli vankina Helilässä ja että vangit olivat nälissään.

Jostain äitini sai hankituksi lastenrattaat, ja ruokaa. Hän laittoi meidät rattaisiin ja lähti matkaan. Perille päästyään hänelle kerrottiin, ettei isä enää ole siellä.

Se mahtoi olla raskas matka äidille, koska matkalle sattui korkea kirkonmäki. Kuulimme, että vangit olivat joutuneet kaivamaan omat hautansa sunnuntai-aamuna, ihmisten mennessä kirkkoon.

Eräänä päivänä meille käytiin ilmoittamassa, että jos vihollinen pääsee Kymnlinnassa läpi, niin juna odottaa Kymn asemalla viedäkseen naiset ja lapset jonnekin, en vain tiedä mitä vihollisia he tarkoittivat. Odotimme pimeässä pukeutuneina koska lähtö tulee, mutta viiden aikaan aamulla tultiin sanomaan, että vihollinen on perääntynyt. Mukana oli myös eräs vanha mummo, joka oli tullut meille, että olisi lähempänä asemaa. Hämellä oli muassaan iso uutislimppu, jonka hän jakoi meidän kesken, kun ei lähtöä tullutkaan. Että se maistui ja katosi hetkessä nälkäisiin suihin, mutta voi.

Yöllä oli sitten vatsat kipeinä vahvasta leivästä.

Loppuihan se kapina aikanaan, vaan aina kun äiti meni ulos vettä hakemaan roikuimme hänen hameenhelmoissa ja hoimme: "älä äiti mene, ne tappaa teidätkin!" Minulle tuli sotilaita kohtaan sellaimen pelko, että kerran kun näin sotilaiden marssivan Kotkasta Haminaan, juoksin sydän läpättäen pengertä alas ja putoisin suureen ojaan.

Äitini ei päässyt tehtaalle töihin koska oli

3

punaisen leski,niinpä hän meni venäläisten
patteritöihin Juurikorvelle. Hän käveli matkat
mennen tullen,haki meidät työväentalolta,missä
olimme niinsanotussa orpojen kodissa,jossa ruoaksi
saimme jonkinlaista keittoa ja vihertävää pettu-
leipää. Olinkin aika huonossa kunnossa.
Myöhemmin punaorvoille ruvettiin antamaan ns.
avustusta. Äitiniikin lähti sitä pyytämään.
Äitini sai siellä kuulla, että minä saisin paikan
Pohjanmaalla, eräässä valkoisten talossa, jossa
minusta kasvatettaisiin kunnan ihmisen.
Äiti sanoi,että en anna, jolloin yksi isännistä
sanoi:" Mitäs jos ammutaan sinutkin", siihen
äitini: " ammu vaan, mutta ammu lapset ensin,
että minä näen ne varmasti kuolleina".
Myöhemmin saimme pienen avustuksen,sekin piti
hakea Kyminlinnasta asti. Tulihan sitä Hooverinkin
avustuksena kovia ruskeita papuja ja valkoista
"milkkiä", se oli niin makeaa, että jos ei äiti
olisi pitänyt sitä lukkojen takana, olisimme syö-
neet sen kerralla. Kyllä äidilläni mahtoi olla
kauheaa. Pyhäsin hän vielä pesi herrasväen pyykkiä,
kädet olivat aina rikki. Ihme että hän jaksoi.
Itse hän näki nälkää koettaessaan saada meille
suhunpantavaa. Kouluaikana saimme osaksemme pilkkaa
ja ivaa, koska lapsien joukossa oli paljon valkoisten
talollisten lapsia. Koska nimemme oli Adamson, olimme
sonnimullikoita.

4

Koulusta saimme kerran vuodessa sarkatakin, Hänen kävi kai meitä ryysyläisiä esikolai, kaski rasvanahkakengär ja flanellimekom. Jo vaatetus siskän ja antoi meille isot leivät, vähän perunoita ja jauhoja. Pussi oli taskas kantas ja taulu. Tehtaalla oli insinöörinä mies nimeltä Sommerchied, takas täytyi meidän leivitä. Matka kesti, äiti oli työnjohtajana Vesala. Kun insinöörille haettiin tallevallin tullut töistä ja kyseltäyt kaikilta naemännöitsijää, ehdotti Vesala äitiä. Insinööri pöreltäl onko meitä näkynyt. Kukaan ei kuitenkaan tuumasi, että kyllähän muuten, mutta kun mies oli tienäyt mitään ja äiti luuli meidän hukkuneen Rymiollut punikki, niin eihän se oikein sovi. Jokeen. Kun vihdoin tulimme ja kotiin ja näimme äidin Vesala sai kuitenkin puhuttua, että äiti sai ja neapuriin töilt pöhtimässä missä me voisimme olla, paikan ja myöhemmin hän pääsi tehtaallekin töihin. Huusimme yhteen äänellä: äiti, äiti, äiti, äiti saimme. Kun siellä oli vuorotyö teki äitini usein kaksi kerjuumatkaltamme ja luulimme, että äiti olisi vuoroa nuorten mennessä tansseihin. Näin hän iloinen. Vaan äitiä oliikin vihainen. Hänen äitiä sai enemmän palkkaa. Aina oli kuitenkin pulaa leivästä piti olla sen verran väpöyttä että ei meidän kerjuulle. Emme saaneet sentään viittä sillis olihan meillä taas pari etäriä. Kerran lähdimme Rymän kirkon Piti vaan mennä kauaksi maataloihin. Sisko, joka nautuomassille, poimimme Rymän kukkia viedäksensä ne oli vanhempi, tuumasi. Kun äiti lähtee töihin isän haudalle. Olimme kuulleet, että se on pitkä niin me menemään kerjuulle ja niin tehtiin. nautta. Löysimme sen, vaikka siellä ei ollut riittä Meillä oli kangaspussi mukana. eikä meillä ollut etäriä sinin olisimme kukkamme Matka oli tosi pitkä, mutta lopulta olimme perillä laittaneet. Kaivoimme ne maahan ja mielestämme ne suuren talon luona. Emme varmaan olisi menneetkään oivat kauniita siinä. Meitä lähesty muuan mies, sisään, jollei ovesta olisi tullut talon emäntä. otti kukat ja heitti ne pois ja huusi: " Jos että Hän kysyi kenenkäs lapsia te olette? poistu ja heti joudutte itsekin sinne. Meillä oli Minä, vaikka olin pienempi, sanoin rohkeasti, että varmaan säte paria jalkoja juostessamme. Kaaduon ja Eemelin lapsia, ja me tultiin kerjäämään. sain isän kummun otseani. Kotona äidin kyvyssä olinko ollut tappalossa, valentelin että en, siinä todellisuudessa sain usein puolustella sisertäni ja minua, ja kerjuulla. sillä olin ronkea ja siskoni hiljainen. Meitä kun nimitteltiin punikkeiksi.

Muistan katkeran lapsuuttani, silloin kaivannut

Hämen kävi kai meitä ryysyläisiä säälikksi, käski
 sisään ja antoi meille isot leivät, vähän peru-
 noita ja jauhoja. Pussi oli raskas kantaa ja tavan-
 takaa täytyi meidän levätä. Matka kesti, äiti oli
 tälläväläin tullut töistä ja kysellyt kaikilta naa-
 pureilta onko meitä näkynyt. Kukaan ei kuitenkaan
 tiennyt mitään ja äiti luuli meidän hukkuneen Kymi-
 jokeen. Kun vihdoinkin tulimme kotiin ja näimme äidin
 ja naaputin tädit pohtimassa missä me voisimme olla,
 huusimme yhteen ääneen: " äiti, näin paljon saimme
 kerjuumatkaltaamme ja luulimme, että äiti olisi
 iloinen. Vaan äitipä olikin vihainen. Hänen mie-
 lestä piti olla senverran ylpeyttä että ei sentään
 kerjuulle. Emme saaneet sentään vitsaa sillä olihan
 meillä taas pari ateriaa. Kerran lähdimme Kymin kirkon
 hautuumaalle, poimimme kedon kukkia viedäksemme ne
 isän haudalle. Olimme kuulleet, että se on pitkä
 hauta. Löysimme sen, vaikka siellä ei ollut ristiä
 eikä meillä ollut astiaa mihin olisimme kukkamme
 laittaneet. Kaivoimme ne maahan ja mielestämme ne
 olivat kauniita siinä. Meitä lähestyi muuan mies,
 otti kukat ja heitti ne pois ja huusi: " Jos ette
 poistu ja heti joudutte itsekin sinne. Meillä oli
 varmaan sata paria jalkoja juostessamme. Kaaduin ja
 sain ison kuhmun otsaani. Kotona äidin kysyessä olinko
 ollut tappelussa, valehtelin että en, sillä todelli-
 suudessa sain usein puolustella sisartani ja minua,
 sillä olin rohkea ja siskoni hiljainen, meitä kun
 nimiteltiin punikeiksi.

Muistan katkeran^a lapsuuttani. Olisin kaivannut
hellyttä, mutta ymmärrän nyt, että ei äiti jaksanut
enää meitä helliä ja ottaa syliinsä kaiken sen
keskellä. Vuodet menivät kaikesta huolimatta ja
neljätoista vuotta täytettyäni pääsin lapsenlikaksi.
Rippikoulun käytyäni pääsin Helsinkiin yhteen kah-
vilaan töihin, äiti lainasi matkarahat.
Muuta tytöllä ei sitten ollutkaan, kuin kasa märkiä
vaatteita matkakorissa. Edellisellä päivällä oli ollut
pyykki ja vaatteet eivät olleet ehtineet kuivua.
Työpaikka olisi muuten mennyt sivu suun.
Nyt sain syödä vatsani täyteen ja sain vielä palk-
kaakin. Monta asiaa on jäänyt kirjoittamatta ja elä-
mästäni täällä Hesassa tulisi vaikka romaani.
Nyt vietän eläkepäiviä ja kaikki on hyvin.